

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko (VNS 8/2022 vp)

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta lausua.

Näemme selonteon tapaan, että markkinaehtoisuus toimii huoltovarmuuden perustana ja varautumisen tulee pääsääntöisesti perustua yritysten vapaaehtoisuuteen.

Elintarvikemarkkinoiden toimivuutta parannettava

Elintarvikehuollon merkitys on tunnistettu selonteossa. Kotimaiselta ruoka-alalta vaaditaan nyt kykyä sopeutua ja uudistua. Euroopassa käydään sotaa, joka vaikuttaa lannoitteiden, energian ja muiden raaka-aineiden hintaan ja alan kustannuksiin vielä pitkään. Irrottautuminen fossiilisesta energiasta etenee vauhdilla. Nämä ilmiöt on tunnistettu selonteossa.

Mielestämme on tärkeää vahvistaa ruokahuollon näkökulmasta sitä, että perinteisen elintarvikesektorin materiaallisen varautumisen (esim. viljavarastointi) rinnalla on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota toimintavarmuuteen ja resilienssiin,

Selonteossa 5. luvussa esitetyt elintarvikealaa koskevat kehittämissuhteet ovat pitkälti kannatettavia. Niiden lisäksi korostamme, että elintarvikemarkkinoiden hyvä toimivuus ja ennakoitavuus turvaavat Suomen huoltovarmuuden myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ratkaisut suomalaisen elintarviketuotannon kustannuskriisiin pitää etsiä koko ruokaketjun yhteistyönä sopimusmenettelyitä kehittäen ja nykyisen lainsäädännön puitteissa. Kannattavuushaasteet ovat elintarvike/ruokaketjun yksi merkittävistä uhkista, joka edelleen heikentyessään voi vaikuttaa oleellisesti kansalliseen omavaraisuuteen ja sitä kautta koko huoltovarmuustoimintaan.

Omavaraisuus ja huoltovarmuus tarkoittavat mielestämme Suomessa sekä eläin- että kasvituotannon mahdollisuuksien hyödyntämistä. Se tukee koko arvoketjua maatilalta elintarviketeollisuuden ja kaupan kautta kuluttajille asti.

Elintarvikehuollon tavoitteissa mainittu ruokapalveluiden toiminnan turvaaminen kohtaa pitäisi täsmentää siten, että se vastaa väestön välttämättömiä perustarpeita valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti.

Elintarviketeollisuusliitto ry

Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund

Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation

Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Keskinäisriippuvuuksia tunnistettava

Pidämme huoltovarmuuden kannalta tärkeänä, että arvioidaan nykyistä tarkemmin keskinäisriippuvuuksia. Yksittäiseen toimialaan liittyvät ongelmat voivat vaikuttaa merkittävästi muidenkin toimialojen toimintaan. Tämän takia näitä riippuvuussuhteita tulisi tunnistaa paremmin ja sitä kautta pyrkiä kehittämään välineitä varautumistyöhön.

Toiseksi korostamme kansallisen tason koordinoituja toimenpiteitä huoltovarmuuden turvaamiseksi. Ongelmien ilmaantuessa tarvitaan eri hallinnonaloilla yhtenäisillä periaatteilla käynnistettyjä ja riittävän nopeita toimenpiteitä. Eri hallinnonaloilla on usein samanaikaisia vastuita ilmiöihin tai asioihin liittyen. On tärkeää, että eri hallinnonalojen viranomaisvastuiden mukaisten tehtävien edistämisen taustalla on hallinnonalojen yhtenäinen näkemys kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti. Yhtenäisen näkemyksen lisäksi tarvitaan myös riittävän selkeää ja nopeaa ulostuloa yritysten ja yhteiskunnan suuntaan.

Ajankohtainen esimerkki keskinäisriippuvuuksista ja koordinaatiosta on sähkön saatavuus. Elintarvikkeita jalostava elintarviketeollisuus on erityisen riippuvainen erilaisista energiamuodoista ja sähköä käyttävät kaikki yritykset. Lyhytkin sähkökatko aiheuttaa elintarviketeollisuudessa välittömästi hävikkiä ja ruokaerien pilaantumista, tuote-erien pienenemistä ja vaikutuksia koko elintarvikealan arvoketjuun. Lisäksi osan alan yritysten vastuulla on myös tuotantoeläinten hyvinvointi, joka edellyttää liha- ja maitotuotannon toimitusketjulta sähkönsaatavuuden varmistamista. Elintarviketeollisuudessa myös keräily- ja jakelutoiminta on kriittistä toimintaa koko ketjun toimivuuden kannalta.

Julkisissa hankinnoissa arvioitava myös huoltovarmuutta

Pidämme selonteon 7. luvun kehittämis ehdotuksiin sisältyvää huoltovarmuuslainsäädännön kokonaistarkastelua sääntelyn ajantasaistamiseksi kannatettavana. Se mahdollistaisi myös julkisten hankintojen sääntelyn arvioimisen siten, että myös huoltovarmuustarpeet tulevat huomioon otetuiksi hankinnoissa.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja

Lisätietoja: Johtaja Jukka Ihanus, jukka.ihanus@etl.fi, 050 463 9929